BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Anul al 55-lea | 16 Pagini | EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei | 16 Pagini | Nr. 90 Vineri 1 Aprilie 1938

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750
pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport
cu tariful poștal
și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE
LA
„VESELIA"
„UNIVERSUL COPIILOR"
ȘI AL TINERETULUI"
ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Câte 220 Lei
pentru 12 luni
în țară

FONDATOR:
LUIGI CAZZAVILLAN

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR:
STELIAN POPESCU

Accidentele de circulație

Accidentele de circulație se produc pretutindeni. Intr'o oarecare măsură sunt o urmare, greu de evitat, a sporirei numărului de vehicule cu tracțiune mecanică și a nevoiei de a câștiga timp și de a scurta distanțele prin o iuțeală mai mare. Accidentele de circulație sunt, dacă voiți, un tribut ce se plătește progreselor înfăptuite în domeniul tehnicei.

Tot recunoscând aceste adevăruri, recunoașterea lor nu îndreptățește proporțiile îngrijorătoare ce iau la noi accidentele de circulație, nu șterge și nu ușurează vina celor ce le produc, precum nu consolează pe victimele accidentelor.

La întrebarea cine este mai vinovat de aceste accidente, al căror număr sporește în proporții simțitoare în zilele de sărbători, conducătorii de vehicule vor da vina pe pietoni, acuzându-i că nu sunt atenți și că nu-și dau osteneala să se uite la dreapta și la stânga lor, atunci când au de trecut în partea cealaltă a străzii. La rândul lor, pietonii aruncă toată vina și răspunderea pe conducătorii de vehicule, cari, stăpâniți de nebunia vitezei, circulă în oraș și chiar pe străzile cele mai frecventate cu o iuțeală ce depășește cu mult iuțeala îngăduită de regulamentul respectiv.

O altă învinuire ce se aduce conducătorilor de vehicule cu tracțiune mecanică este că unii dintr'înșii nu știu să conducă — acesta e mai cu seamă cazul cu conducătorii și proprietarii de mașini particulare — și n'au destul sânge rece, pe când alții sunt în stare [illegible] ebrietate. [illegible] când în unele reparti-nitor, trebue să recunoaștem că fiecare din aceste două categorii are dreptate în învinuirile ce aduce celeilalte categorii. Sunt cazuri, când vinovat de accident este pietonul, care traversează strada, fără nicio precauțiune prealabilă, fără să se gândească la faptul că pe partea carosabilă a unei străzi de la oraș nu se merge, așa cum, de pildă, ai umbla afară pe câmp.

Sunt, deasemenea, cazuri — iar acestea sunt mai dese — când accidentul se produce din vina conducătorului de vehicul, care merge mai iute decât se cuvine sau n'are destulă dexteritate, ca să evite accidentul.

Socotim că se poate ajunge la reducerea simțitoare a numărului de accidente de circulație, dacă, între altele, s'ar lua și măsurile ce urmează.

Procesele ce au loc din cauza accidentelor de circulație să nu fie tărăgănite cu lunile — uneori chiar cu anii — ci să fie judecate cât mai repede. Efectul moral al unor sancțiuni aplicate fără nepermise întârzieri este un factor important în această chestiune.

Să nu se acorde cu înlesnire permisele de circulație, dar să se retragă, fără nici un fel de cruțare, atunci când posesorii lor dau dovadă că abuzează de permisiunea de a conduce un vehicul.

Un cuvânt și pentru pietoni. Pietonii să fie mai băgători de seamă, atunci când circulă pe străzi și, în al doilea rând, să se pătrundă de adevărul că străzile, inclusiv trotuarele, sunt făcute ca să circuli, iar să nu staționezi pe ele și să stai de vorbă cu prieteni și cunoscuți.

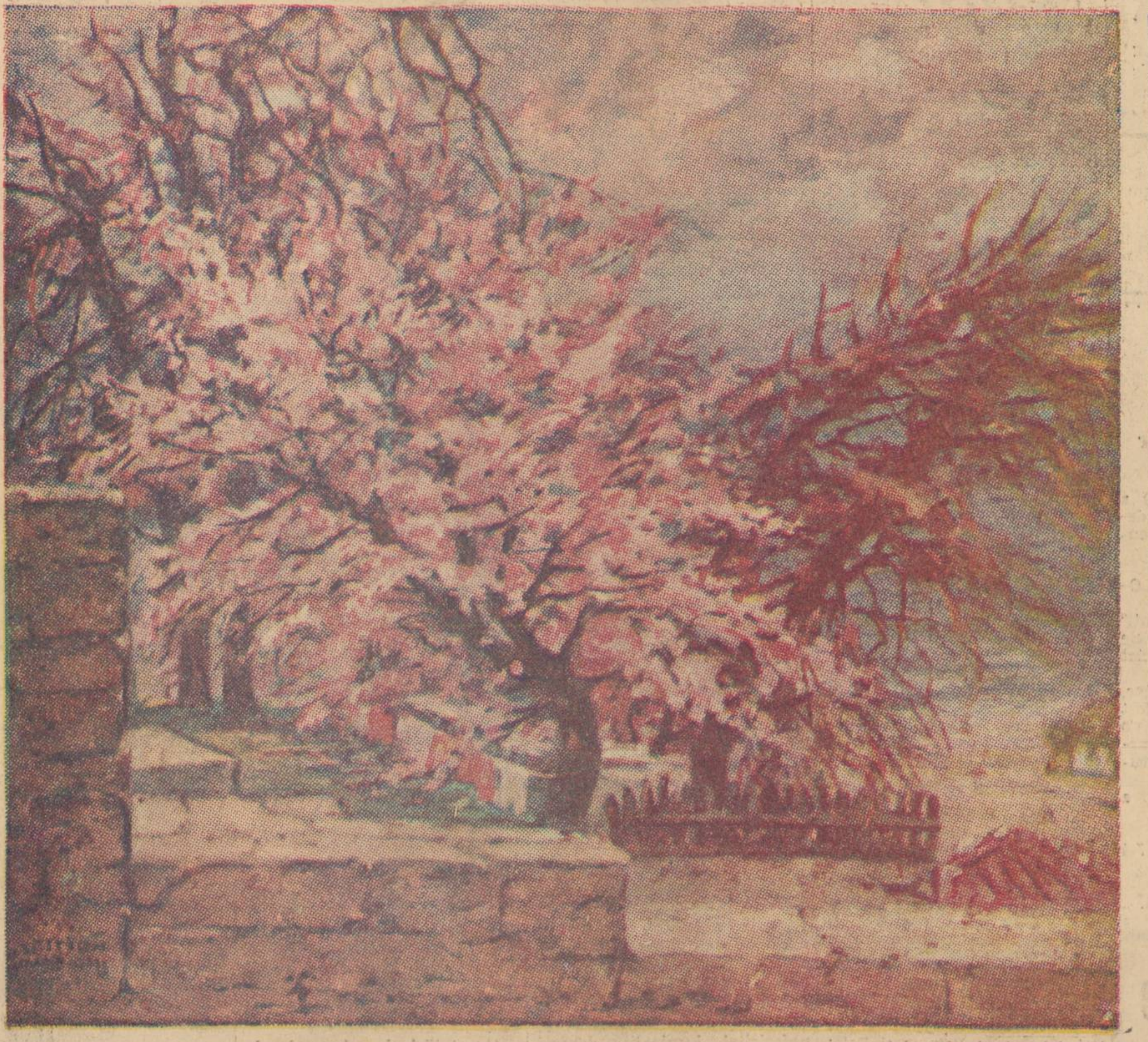

KIMON LOGHI

BALCIC

Un milionar
moare în cea mai cumplită mizerie

— El era însă, un mare filantrop —

Brașov, 29 Martie

Poliția judiciară a fost anunțată astăzi, printr'o scrisoare, că în cartierul pavilioanelor c. f. r., a murit bătrânul ceferist Ernest Istrate, de 70 ani, originar din Tg. Ocna.

La fața locului a plecat d. comisar Aurel Florescu, spre a face cuvenitul proces-verbal, premergător autopsiei și înmormântării.

Casa în care a murit bătrânul și care era proprietatea sa, are pe din afară aspectul unei case de om cu stare.

Comisarul, însoțit de agentul Wagner, a pătruns în camera în care, întins pe un pat de scânduri, zăcea corpul neînsuflețit al bătrânului.

In cartier, trecea drept om sărac. El trăia din mila vecinilor, cari, impresionați de bătrânețea și mizeria în care se găsea, îi dădeau de mâncare.

Astăzi, când una din vecine a venit, ca de obiceiu, cu mâncare, bătrânul a rugat-o să se ducă cu o scrisoare la poliție, ceeace a și făcut.

In scrisoare, bătrânul, care probabil își simțea sfârșitul aproape, anunța poliția despre moartea sa, care a survenit la scurt interval de timp după plecarea vecinei spre poliție.

CE S'A GASIT IN CASA

Pe o măsuță, arsă pe ici pe colo de mucurile lumânărilor, a căror flacăre lumina sărăcăcioasa încăpere, s'a găsit un plic și ziarul „Universul" din ultima zi.

Mare a fost mirarea polițiștilor când, în acel plic, au găsit un testament. Dar mai mare le-a fost surprinderea când întorcând salteaua, au auzit ceva foșnind.

Au desfăcut-o în grabă, scoțând numere vechi din ziarul „Universul", în care erau împachetate titluri vechi ale statului, bazate pe etalonul aur, în valoare de milioane, două carnete de depuneri de cecuri poștale, și Casa de păstrare din Sibiu, în valoare de sute de mii de lei, scrisori dela autorități și prieteni, un carnet cu note zilnice din care se constată că bătrânul colindase multe țări din Europa și poseda o cultură aleasă.

Lângă pat, într'un săculeț, s'au găsit câteva mii de lei, reprezentând pensia pe luna Martie, primită cu câteva zile înainte.

Printre scrisorile dela autorități, s'a găsit una din partea ministerului instrucțiunii publice, prin care i se făcea cunoscut că ministerul a acceptat donația de două milioane 300 mii lei, pentru gimnaziul de băeți din Tg. Ocna, și care scrisoare se termină cu câteva fraze elogioase la adresa bătrânului, care este considerat ca un binefăcător și un sprijinitor al școalei.

D. comisar Florescu înmărmurit de cele găsite, a raportat cazul d-lui prim procuror Vlad Enescu, care a ordonat inventarierea și predarea lucrurilor găsite.

Răvășindu-se hârtiile, s'au găsit câteva acte de proprietate a unor imobile aflătoare în București, Tg. Ocna și Brașov.

Ce conține testamentul

S'a desfăcut apoi testamentul, prin care bătrânul pensionar lasă toată averea sa Casei Școalelor și gimnaziului din Tg. Ocna, precum și un bon ce reprezintă o sumă considerabilă, din venit[illegible] țină studenți săraci.

[illegible] prin testament, a lăsat conservatorului de muzică „Astra" din localitate, un violoncel, ce a fost găsit într'un ungher al camerei și care pare a fi de peste o sută de ani.

In urma bătrânului nu rămâne nici o rudă.

Institutul de înmormântare „Sava", unde bătrânul își achitase spezele de înmormântare, a ridicat cadavrul, [illegible] „Mărzescu", pentru autopsie.

Moartea bătrânului filantrop care pentru sine era de o zgârcenie nemaipomenită a produs, cum era și firesc, o profundă impresie.

M. M.

Chiriașii se pot muta până la 29 Aprilie

In acest an, ziua de Sf. Gheorghe, când în mod obișnuit se face mutatul, cade, precum se știe, în chiar Sâmbăta patimilor.

Cum termenul înăuntrul căruia chiriașii se pot muta este de trei zile, iar mutatul ar trebui să se facă tocmai în zilele de Paști, ministrul de justiție [illegible] întocmit un decret-lege, c[illegible] a apărut în „Monitorul Ofic[illegible]" de ieri, decret prin car[illegible] acordă o prelungire a a[illegible] termen, astfel încât chiri[illegible] se vor putea muta până la [illegible] Aprilie inclusiv.

Să nu exagerăm

de I. VION

Faptele înregistrate în ultimele zile la rubrica vânzări-cumpărări, cu ecoul lor înăbușit la suprafață dar intensificat în adâncuri, scot în evidență rolul pe care l-au avut, și mai ales îl au, funcționarii superiori, de carieră, în orânduirea statului modern.

Tocmai pentrucă marea masă a salariaților publici a găsit în totdeauna în coloanele noastre un sprijin efectiv și o apărare sinceră a tuturor revendicărilor, ne-am socotit îndreptățiți să spunem, fără ezitare, adevărul.

Nu odată am atras atenția conducătorilor de departamente că au datoria să desmorțească biurocratismul formalist și tipicar, care încurcă treburile publice, complică problema cea mai simplă, cauzând statului și particularilor pagube incalculabile din pricina mentalității strâmte ce domnește încă prin ministere și prin biurourile tuturor autorităților publice.

Am cerut o concepție mai largă, o directivă mai suplă, o rezolvire mai promptă, care trebue să înlocuiască sistemul îmbătrânit al amânărilor specifice administrației noastre.

Această latură a problemei a fost înțeleasă și experiența remedierii este în curs.

Dar în cealaltă latură a problemei — atotputernicia funcționarilor superiori din ministere, atot puternice, care e responsabila reală a detestabilei alcătuiri administrative, nu numai că nu s'a făcut nimic, dar mergem spre tendința de a acorda tocmai multora dintre cei vizați o și mai mare stăpânire decât au avut până acum.

Nu afirmăm nimic nou spunând că majoritatea miniștri-

(Continuare in pag. 2-a)

Marea Britanie și Europa Centrală

[illegible] din 24 Martie [illegible]mberlain au pre[illegible]ată măsura în ca[illegible] externă a imperiu[illegible]nic comportă astfel [illegible]uriri, care este atitu[illegible] Londrei în fața situați[illegible] internaționale de astăzi. [illegible]area majoritate a comentatorilor politici străini și a cancelariilor europene au dat declarațiilor d-lui Chamberlain interpretarea, pe care le-am dat-o și noi, la timpul său, în această cronică.

Chestiunea asupra căreia cuvântarea primului ministru britanic era așteptată cu cea mai mare nerăbdare era aceia a Europei Centrale.

Precizările d-lui Chamberlain asupra acestei probleme sunt cunoscute: Marea Britanie nu poate da Cehoslovaciei nici-o garanție specială și prealabilă, întrucât în această zonă ea nu are interese tot atât de vitale ca în Franța sau Belgia.

O asemenea declarație nu a surprins pe nimeni. Mai degrabă ar fi surprins contrarul. Intr'adevăr, e greu de văzut pentru ce Marea Britanie ar fi luat față de Cehoslovacia obligațiuni automatice de asistență, pe care nu le-a luat niciunul din vecinii ei imediați — interesați la independența și integritatea ei — pentru ipoteza unei agresiuni neprovocate din partea Germaniei.

Obligațiile Marei Britanii față de Cehoslovacia nu sunt deci decât cele care rezultă din pactul Societății Națiunilor și cele care pot decurge indirect din îndatoririle continentale, pe care Anglia le are față de Franța și Belgia și care-și au origina în pactul de la Locarno, ca și pactul de asistență mutuală dintre Franța și Cehoslovacia. Și într'un caz și într'altul, diplomația engleză își păstrează însă dreptul de liberă apreciere asupra necesității sau oportunității unei intervenții.

Ceiace a justificat însă comentariile presei politice străine asupra atitudinei engleze față de Cehoslovacia — și în general, față de Europa Centrală — este adaosul, prin care însuși d. Chamberlain interpretează declarațiile sale cu privire la această regiune a continentului. Iată — după desbaterile parlamentare engleze — textul întreg al acestei adăogiri, cu care primul ministru britanic întregește declarația sa despre Cehoslovacia: „Când este vorba de pace și de războiu, obligațiunile legale nu sunt singure în cauză și dacă războiul ar izbucni, ar fi imposibil ca el să fie limitat la aceia, cari și-au luat asupra lor astfel de obligații. Ar fi cu totul imposibil să se spună, unde s'ar sfârși și ce guverne ar fi puse în cauză. Apăsarea necruțătoare a faptelor s'ar putea dovedi cu mult mai puternică, decât declaratiile formale și în această eventualitate ar fi desigur în limitele probabilităților ca alte țări, afară de cele care au fost părți la conflictul originar, să fie aproape imediat puse în cauză. Aceasta este în deosebi adevărat în cazul a două țări, ca Marea Britanie și Franța, legate de o veche prietenie, cu interese strâns întrețesute, devotate acelorași idealuri de libertate democratică și hotărîte să le apere".

Pentru cine cunoaște repulsiunea de neinvins a Marei Britanii pentru politica de alianțe sau de imixtiune pe continent, asemenea declarații, în gura unei prim ministru englez, sunt pline de înțeles. D. Chamberlain deschide larg poarta asupra posibilităților de fapt ale viitorului. Tradițiile politicii engleze, reacțiunile încete ale opiniei publice a Mariei Britanii față de situația unei regiuni a continentului, care-i este puțin cunoscută și unde imperiul nu are interese directe și vitale, exclud posibilitatea pentru politica britanică să-și asume obligații militare. Dar fără îndoială, pronunțând cuvintele citate mai sus, d. Chamberlain își dă seama că opinia sa publică este pregătită pentru a le asculta fără alarmă și a se hotărî cu bărbăție. Viitorul conflict european nu va fi limitat la cei cari se vor ciocni cei dintâiu. Scopul lui nu va fi de a schimba o frontieră locală pe harta Europei, ci de a detrona un imperialism și a-l înlocui cu altul. Va fi o fatalitate, legată de însăși structura politică și economică a lumii moderne, ca războiul viitor să fie ciocnirea fără cruțare dintre interesele și prestigiile celor mari. Cuvântarea d-lui Chamberlain este mărturisirea deschisă că acest lucru este astăzi înțeles în Anglia și că opinia britanică nu mai nutrește iluzii despre putința unei politici de izolare. In temeiul pactului Societății Națiunilor, pe baza obligațiilor de la Locarno, în urma creșterii progresive a puterii germane, intervenția britanică pe continent devine din ce în ce mai necesară pentru interesele Imperiului. Și în drept, și în fapt, politica engleză este astăzi cu mult mai strâns legată de Europa de cât în 1914.

Timp de douăzeci de ani, străduințele oamenilor de stat au fost să facă pacea indivizibilă. Faptele, mai puternice de cât oamenii, au făcut războiul indivizibil.

Victimele furtunii
de pe coasta Norveg[illegible]

Oslo, 29 (Rador). — *Furtuna care a bântuit săptămâna trecută pe coasta norvegiană a fost cea mai violentă din ultimii 17 ani.*

Această groaznică furtună a provocat moartea a 40 de persoane. Intr'o familie, tatăl s'a înecat cu cei patru feciori ai lui.

* * *

A MURIT CEL MAI BOGAT ȘEF DE STAT DIN LUME

Maharadjahul de Petiala (India), mort de curând, era cel mai bogat șef de stat din lume

* * *

Epidemie de tifos în Germania

Berlin, 29 (Rador). — **In Bromberg a isbucnit o epidemie de tifos. Până acum, au fost primiți în spitalele din Bromberg 65 de bolnavi în stare gravă, dintre cari 11 au încetat din viață.**

S'a constatat că microbul epidemiei a fost adus dintr'o țară vecină.

Limba noastră

Cât de curând, dar după o sută de ani

„Cred, spune d. Sextil Pușcariu, că ar trebui să avem *cât mai curând* — și chiar din inițiativa și cu colaborarea Academiei — un îndreptar al limbii bune: o gramatică pe înțelesul tuturor (!) și un mic (!) dicționar în care să se precizeze formele și înțelesurile exacte ale cuvintelor și din care să fie *excluse* neologismele fără drept de cetățenie. Dar un asemenea dicționar — îndreptar nu se poate face decât după ce vom avea Dicționarul-repertoriu cel mare,... marele Tezaur al limbii române. Iar acesta se face încet și cere multă muncă".

Ce să pricepi din toate astea?

O gramatică nu se face „pe înțelesul tuturor", ci cum *trebue* să se facă. O înțelege cine poate.

Un dicționar nu e mare sau mic, după cum cuprinde sau nu „neologismele, *fără drept de cetățenie*". Acestea n'au ce căuta în nici un dicționar, mic sau mare. Dicționarul ca să fie bun, trebue lucrat de bărbați pricepuți și cu întinsă cultură. Littré era medic, filosof, filolog, naturalist, latinist, elenist. Muncitor, ca nimeni altul, se închidea în casă dela șease seara, nu primea pe nimeni și lucra până la trei dimineața.

Și ar trebui să avem „cât de curând" o gramatică și un dicționar? *Cât de curând*, dar după ce se va înfăptui „marele" Tezaur, care „se face încet" !...

Ce înseamnă *„se face încet"*? In treizeci și doi de ani s'a lucrat un sfert din „Marele Tezaur". Pentru celelalte trei sferturi mai trebuie dar de trei ori câte trei zeci și doi de ani. — nouăzeci și șease de ani. Și *după nouăzeci și șease de ani*, o să avem *„cât de curând"* gramatica și dicționarul-îndreptar care ne trebue *acuma!..*

Până atunci se va poci limba, fără nici o îngrădire. Senegalezii noștri vor scrie nestânjeniți cum vor voi,—fiecare cu gramatica lui, cu sintaxa lui, cu vocabularul lui.

Să fim drepți. După ce arată că fascicolele Dicționarului nu au „mai multe sau mai puține cuvinte", cum am spus eu, ci „cuprind exact... atâtea cuvinte câte *au* — după cunoștințele noastre—*limba română*", d. Pușcariu mărturisește că merge greu, fiindcă n'are colaboratori: „*De mai bine de zece ani, repet în fiecare raport înaintat Academiei* în Sesiunea generală, că singurul mijloc de a merge mai repede cu redactarea Dicționarului este mărirea numărului colaboratorilor. Trebue angajate *forțe tinere* pentru ca să aibă vreme să facă școala anevoioasă lexicografică".

Firește. Dicționarul limbii noastre nu-l poate face unul singur. Dar noi avem patru universități, cu patru facultăți de litere. Avem peste trei sute de licee — cine știe câte licee avem? — avem mulțime de școale normale, de Academii, de Institute, cu care țara cheltuește, de unde are, de unde n'are, miliarde în fiecare an. La școalele astea sunt mii de profesori, unii, și cei mai mulți, „mari lingviști", „mari literați", „mari critici literari", „mari învățați". Și nu se găsesc printre atâtea măriri, printre atâția „doctori", zece, măcar zece, să știe ce e o limbă, să știe românește, să aleagă frumosul de urât, să aibă o cultură generală și pregătirea să lucreze la dicționarul limbii? Trebue „angajate forțe tinere" să facă școală de acum încolo? Și de ce trebue ca întocmitorii dicționarului să aibă pregătire, când ei sunt puși să adune, fără alegere, de toate și de oriunde?

Deschideți Dicționarul *limbii române*, făcut de Academia *română* și veți da peste *a jena, jenă, jenant, jamaică*, „rachiu de ăl bun", *jardinieră, jazz, jazzband, a avansa*, peste *ceferist*, — la literile corespunzătoare se vor vârî, de sigur, și *petetist, setebist, teterist*. Veți da și peste *bonjur*. Da. Putea să lipsească *bonjur, jamaica* și *jazzband* din marele Tezaur al Academiei, că al limbii *române* nu e, ferit-a Sfântul?

D. Pușcariu are și o „propunere": „D. Pisani să plătească câte o *sută lei* de fiecare neologism pe care i-l voiu arăta în articolele sale (nu arată însă nici unul). Cu ceea ce s'ar aduna, s'ar putea plăti cel puțin un colaborator mai mult".

Mă folosesc și eu de neologisme? Se poate. Se poate, mai ales, de când am pus mâna pe Dicționarul Academiei. Asta nu mă împiedică să primesc propunerea. Dar și d. Pușcariu să plătească tot câte o sută *de* lei,— nu „o sută lei" — de fiecare neologism, barbarism, de fiecare greșeală de limbă, de fiecare grozăvie din Dicționarul Academiei. Cu ce s'ar aduna — parale numai să aibă d. Pușcariu — s'ar putea plăti o bună parte din datoria publică a României.

De dicționar avem nevoie acuma și trebue să se facă *acuma*, nu peste o sută de ani.

Despre asta în articolul viitor.

T. PISANI

Pelerini indieni atacați de elefanți sălbateci pe malul Gangelui

Calcutta, 29 (Rador). — **O întâmplare care iese cu totul din comun și care numai printr'o minune nu s'a soldat prin nenumărate victime omenești s'a petrecut azi în apropiere de Lucknow.**

In timp ce câteva zeci de mii de pelerini se aflau adunați pe malul Gangelui, asistând la slujba religioasă anuală cu prilejul sărbătorii Kumbhomla, care se termină prin îmbăerea tuturor în apele fluviului sfânt, în fața localității Hardwar, o turmă de 40 de elefanți sălbateci și-a făcut pe neașteptate apariția din junglă, năpustindu-se asupra pelerinilor.

Cuprinse de furie înfiorătoarele pachiderme s'au repezit asupra credincioșilor, care au luat-o la fugă, plini de groază.

Din fericire, un detașament de soldați, pus de pază pe mal a zărit la timp pe elefanți. Soldații au deschis focul asupra lor, omorînd mai mulți dintre ei și punându-i pe goană pe ceilalți.

O STRADĂ... DULCE

Un autocamion care transporta ze[illegible] de zahăr, a luat foc în timp ce mergea pe una din șoselele din nordul Franței. Șoferul a putut scăpa neatins de flacările care au cuprins vehiculul, calcinându-l cu toată încărcătura lui, astfel că în acel loc, șoseaua a fost „caramelizată".

24657.